

BUITEN

17^E JAARGANG N°. 39.

ZATERDAG 29 SEPTEMBER 1923.

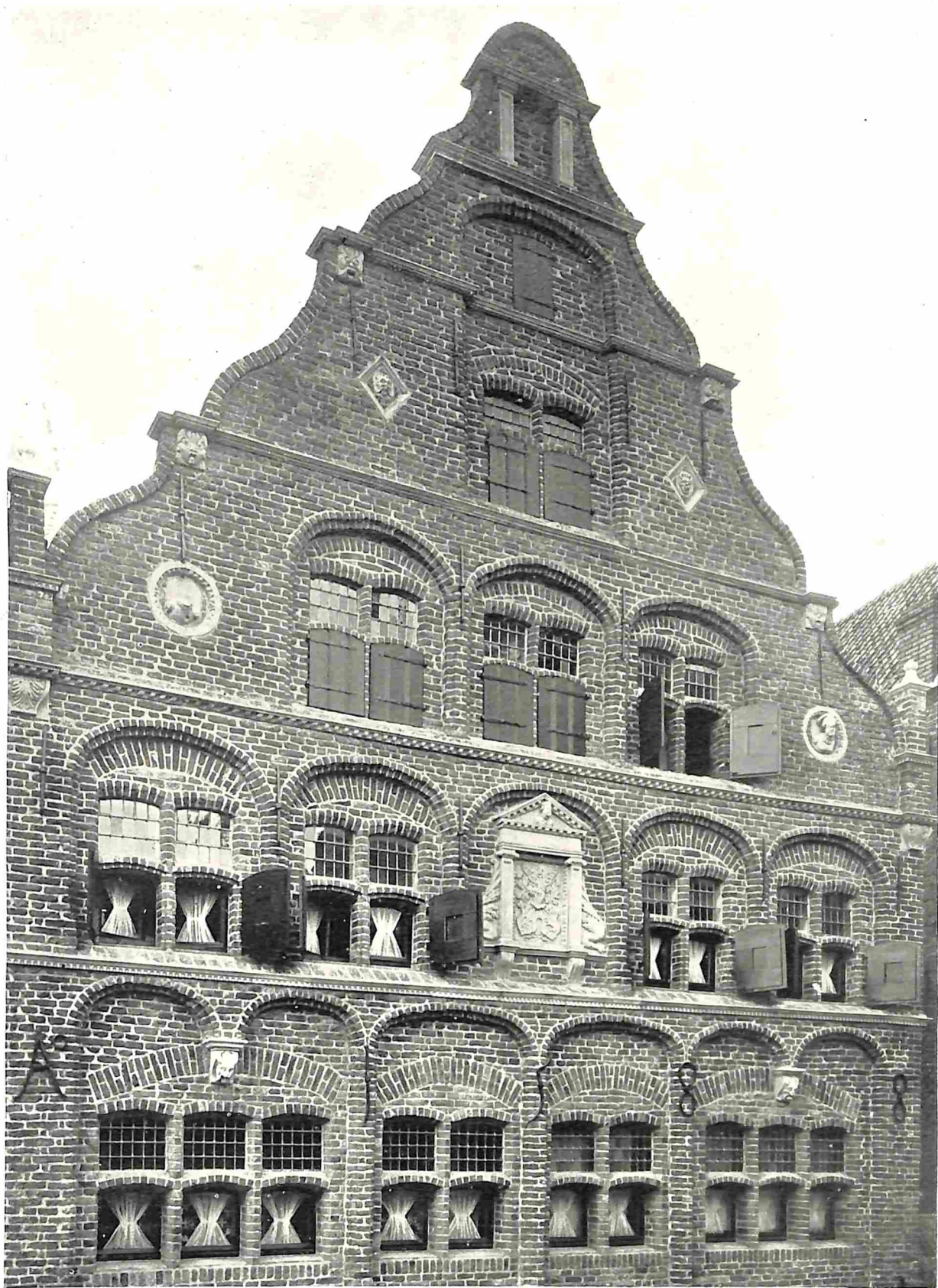

Foto C. Steenbergh.

OUDE GEVEL IN DE GROOTE KERKSTRAAT TE VENLO.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

OUDE GEVEL IN DE GROOTE KERKSTRAAT TE VENLO, ILLUSTRATIE	BLZ. 457
DE WITTE PRIESTER VAN SIVA (16), DOOR BURTON E. STEVENSON	458
HET BINNENHOF (VERVOLG), DOOR Z., GEÏLLUSTR. BLZ. 460—463	
DE VREDESPIJP, DOOR FERD. MEDER	BLL. 463
SAPIS IN DE RIVIER, DOOR 'T H., GEÏLLUSTREERD	464
EEN MIDDEL TEGEN DE HONDSVOLHEID, DOOR MR. C. BAKE.	464
„OU-TIJDSE" KAAPSCHÉ HUIZEN, DOOR FRED. M. BONGERS, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 465—467
MONUMENTUM RENATUM, DOOR A. F. VAN BEURDEN BLZ. 466	
VAN MENSCHEN EN DIEREN, DOOR G. D. ROBERTS (27)	467
DE KOPEREN OS BIJ HET KEIZERLIJK ZOMERPALEIS TE PEKING, ILLUSTRATIE.	468

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie" of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE WITTE PRIESTER VAN SIVA

16) door BURTON E. STEVENSON.

„BENT u sterk genoeg om mij te vertellen wat er verder gebeurde, Miss Vaughan?" vroeg ik vriendelijk. Zij beheerschte zich en nam de hand van haar gezicht. „Ja," sprak zij, „ik kan het u vertellen. Ik herinner mij, dat ik een oogenblik bij de deur bleef staan, de kamer rondziende, want op het eerste gezicht dacht ik dat er niemand was. Ik dacht een oogenblik dat vader naar den tuin was gegaan, want het gordijn voor de andere deur trilde een weinig, alsof iemand er juist langs was gegaan": „Aha!" zei ik en keek naar Goldberger. „Misschien kon het alleen de wind zijn geweest, nietwaar?" vroeg hij. „Dat kan zijn. Het volgende oogenblik zag ik vader ineengedoken in zijn stoel. Ik dacht, dat hij een plotselingen aanval van het een of ander had gehad; ik snelde op hem toe en hief zijn hoofd op —"

☞ Weer zweeg zij met bedekte oogen, en een langzame rilling deed haar van het hoofd tot de voeten beven. Ik kon mij voorstellen welk een schok het zien van dat afschuwelijke gelaat haar had gegeven. „Ik herinner mij niets meer," voegde zij er fluisterend bij. ☞ Een oogenblik bleven wij allen zwijgend zitten. Het eenige in haar getuigenis wat Swain eenigszins kon helpen, was haar ontdekking van het zwaaiende gordijn en zelfs dat, zooals Goldberger had aangeduid, kon niets beteekenen. ☞ „Miss Vaughan," zei ik ten slotte, „hoe langen tijd verliep van het oogenblik dat ge uw vader in de bibliotheek alleen liet tot u hem vondt?" „Ik weet het niet. Misschien een kwartier". „Was hij beslist dood toen u hem vondt?" „Ja — dat geloof ik wel". „Dan," zei ik tot Goldberger op zachten toon, „moet de moord gepleegd zijn heel spoedig nadat Miss Vaughan naar boven was gegaan." „Ja," gaf Goldberger even zacht toe, „en weldoor iemand, die uit den tuin naar binnenkwam, daar zij niemand in de hal heeft ontmoet en niemand heeft gehoord." ☞ Miss Vaughan boog

zich naar hem toe. „Weet u wie het was?" vroeg zij hijgend. „Hebt u ontdekt wie het was?" „Wij vermoeden wie het was," antwoordde Goldberger ernstig. „Vertelt u het mij. . . ." begon zij. „Wacht een oogenblik, Miss Vaughan, "viel ik haar in de rede. „Vertelt u mij eerst of u gehoord hebt, dat iemand u in den tuin is gevolgd?" „Ja," antwoordde zij peinzend, „eens of tweemaal heb ik mij verbeeld, dat iemand ons volgde. Het scheen mij toe dat ik een stap hoorde, maar als ik omkeek, zag ik niemand". „Maakte deze omstandigheid u ongerust?" „Neen," sprak zij glimlachend, „ik dacht dat het Mr. Swain was". ☞ Ik zag Goldbergers plotselinge beweging. Ik zelf kon een lichte rilling niet onderdrukken. „U dacht dat dit heel natuurlijk zou zijn als Mr. Swain dit deed, nietwaar?" vroeg de lijkschouwer. „Ja, ik dacht dat hij wilde zien of ik veilig was". ☞ Toen zweeg zij, boog toen naar mij. „Wat is er?" fluisterde zij met haar hand tegen haar hart gedrukt. „O, wat is er? U bedoelt toch niet — u kunt toch niet bedoelen. — O, zegt het mij! U verdenkt immers Fred niet? Het kan Fred niet zijn!" ☞ Het was dokter Hinman, die zacht en vriendelijk zijn hand op haar schouder legde, en het was zijn ernstige stem, die haar antwoordde. „Ja," zei hij, „er zijn enkele dingen, die Mr. Swain schijnen te beschuldigen; maar zoowel Mr. Lester als ik zijn overtuigd dat hij onschuldig is. Wij zullen het bewijzen". ☞ Zij keek hem aan met een dankbaren glimlach. „Dank u," hijgde zij, — „ik — wacht een oogenblik — ik was dwaas, zoo toe te geven. Natuurlijk zult gij het bewijzen. Het is spottelijk!" En toen zweeg zij en keek naar Goldberger. „Geloof u het?" vroeg zij. ☞ Goldberger bloosde even bij haar blik. „Ik weet niet wat ik moet gelooven, Miss Vaughan," zei hij, „ik zoek naar de waarheid". „Dat doen wij allen," zei ik, „ik ben Mr. Swains advocaat, Miss Vaughan, en ik ben bij u gekomen in de hoop dat uw verhaal zou helpen hem van de verdenking te zuiveren". „O, ik wou dat ik het kon!" riep zij uit. „U weet dat Mr. Swain zich in den pols heeft gesneden toen hij dien avond over den muur klom?" „Ja, dat vertelde hij mij. Hij wist in het eerst niet dat hij bloedde; toen voelde hij het bloed op zijn hand en ik verbond zijn pols met mijn zakdoek". „Was het deze zakdoek?" vroeg Goldberger en haalde het met bloed bevleete lapje voor den dag, waarna hij het haar toestak. Zij nam het aan met een lichte rilling, keek ernaar en stak het hem weer toe. „Ja," sprak zij, „deze was het." ☞ Toen ging zij overeind zitten, haar gebalde vuisten tegen haar borst gedrukt, en staarde ons aan met uitpuilende oogen. „Ik herinner het mij nu!" hijgde zij. „Ik herinner het mij nu! Ik zag het — een roode vlek — liggend op den vloer naast mijns vaders stoel! Hoe kwam het daar, Mr. Lester? Was hij hier geweest? Heeft hij ons gevolgd?" ☞ Zij zweeg weer, toen zij den blik in Goldbergers oogen zag en in de mijne. Met een diepen zucht van afgrijzen, dook zij ineens in haar stoel, rillend van het hoofd tot de voeten. „O, wat heb ik gedaan!" kermde zij. „Wat heb ik gedaan!" ☞ Er kon geen kwestie zijn omtrent hetgeen zij had gedaan, vertelde ik mijzelf bitter. Zij had een nieuwen schakel gesmeed in de bewijsketen tegen haar minnaar. Ik kon dezelfde gedachte zien in den duivelschen blik, welken Goldberger op mij wierp. Maar voor een onzer een woord kon zeggen, had de dokter ons met een bevelend gebaar de kamer uitgejaagd.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

DE UITSpraak.

☞ Goldberger bleef boven aan de trap staan en keek mij aan met een spottend licht in zijn oogen. Ik wist dat hij begreep dat Miss Vaughans verhaal van den zakdoek geen groote verrassing voor mij was. „Wel nu?" vroeg hij. „wil u haar nog in de getuigenbank hebben?" ☞ Ik schudde mijn hoofd en begon naar beneden te loopen, want ik had thans geen lust om te redetwisten. Maar hij hield mij terug door zijn hand op mijn mouw te leggen. „U begrijpt, Mr. Lester," zei hij zeer ernstig, „dat het mijn plicht is Swain te arresteeren?" „Ja," gaf ik toe, „dat begrijp ik. Onder de gegeven omstandigheden kunt u niet anders doen." ☞ Hij knikte en wij gingen samen naar beneden. Ik zag Swains vragende oogen op ons gericht toen wij op het grasveld kwamen, en zijn lippen waren bij mijn oorterde hij. „Zij kan je niet helpen," zei ik. Ik vond het niet noodig te zeggen hoe zeer haar getuigenis hem had geschaad. „En u zult haar niet in de getuigenbank brengen?" „Neen," antwoordde ik. En hij ging met een zucht van verlichting

achterover leunen. Toen trof iets op mijn gezicht zijn blik en hij leunde weer voorover. „U wil toch niet zeggen dat zij gelooft dat ik het heb gedaan?” vroeg hij heesch. „O, neen,” haastte ik mij toen gerust te stellen. „Zij zegt dat zulk een beschuldiging onzinnig is; zij schrok zeer, toen zij hoorde dat je verdacht werdt; zij zei...” Maar de lijkschouwer tikte op de tafel. „Hebt u nog andere bewijzen aan te brengen, Mr. Lester?” vroeg hij. „Neen, mijnheer,” antwoordde ik. De jury werd verzocht zich voor haar oordeel terug te trekken. De leden gingen op eenigen afstand onder de boomen staan en beraadslaagden met elkaar. Ik keek een oogenblik naar hen en keerde mij toen naar Swain. „Je begrijpt zeker,” zei ik, „dat hun oordeel ten opzichte van jou ongunstig zal zijn. Zelfs als dit niet het geval is, zal de advocaat-generaal je onmiddellijk in arrest laten nemen.” Hij knikte. „Daarover maak ik mij niet bezorgd. Ik denk alleen aan Miss Vaughan. Zult ge uw belofte niet vergeten?” „Neen”. „Zij zal niemand anders hebben dan u,” vervolgde hij snel. „Ik ook niet. U moet ons niet in den steek laten”. „Dat zal ik stellig niet,” beloofde ik. „Maar je moet een beetje om jezelf denken, Swain”. „Tijd genoeg daarvoor wanneer ik eenmaal weet dat Marjorie veilig is. Zoodra u mij vertelt, dat zij veilig bij de Royces is, zal ik beginnen aan mijzelf te denken. Ik ben niet bang. Ik heb dien man niet vermoord. Geen jury zou mij kunnen veroordeelen”. Ik had hem kunnen vertellen dat vonnissen op bewijzen gegrond waren, en dat de bewijzen in deze zaak tegen hem waren; maar ik vond het beter mijn mond te houden. Hoe meer vertrouwen hij had, hoe minder erg hij zijn verblijf in de gevangenis zou vinden. Ik bleef dus zwijgend zitten tot de leden der jury hun plaatsen weer innamen. „Zijt gij tot overeenstemming gekomen, heeren?” vroeg de lijkschouwer nadat de klerk hun stemmen had opgenomen. „Ja, mijnheer,” antwoordde de voorzitter. De voorzitter stak den klerk een opgevouwen papier toe. Deze opende het en las: „Wij de jury in het gerechtelijk onderzoek, gehouden op den dertienden dag van Juni 1908, omtrent den dood van een zekeren Worthington Vaughan, wone in de voorstad van de Bronx, stad New York, bevinden dat de overledene den dood heeft gevonden door worging door de handen van een zekeren Frederic Swain”. Er heerschte een oogenblik van stilte en toen keerde Goldberger zich naar de jury. „Is dit uw uitspraak, heeren?” vroeg hij rustig. En elk jurylid antwoordde bevestigend toen zijn naam werd opgeroepen. „Ik dank u voor uw diensten,” voegde Goldberger erbij, gaf ze hun bonnetjes voor den rijks-betaalmeester en ontsloeg ze. Simmonds en de griffier der rechtbank kwamen op ons toe en ik stond op om ze te ontvangen. Swain stond ook op en ik zag dat hij glimlachte. „Ik weet niet of u al kennis gemaakt hebt met Mr. Blake. Mr. Lester,” zei Simmonds, en Mr. Blake en ik gaven elkaar de hand. Ik stelde hem Swain voor, maar Swain stak hem de hand niet toe. „Ik veronderstel dat u gekomen zijt om mij mee te nemen?” zei hij, nog steeds glimlachend. „Ik vrees dat wij dit zullen moeten doen”. „Zou borgstelling niet mogelijk zijn?” vroeg ik. „Ik vrees van niet.” En Blake schudde het hoofd. „Dit is geen vergrijp, waarvoor borg gesteld kan worden”. Ik wist dat hij gelijk had en dat het niet zou helpen te redeneeren of te protesteeren. „Dan zal ik u goeden dag zeggen, Mr. Lester,” zei hij. „Ik hoop u Maandag te zien”. „Dat zal je,” beloofde ik. „En met goed nieuws,” voegde hij erbij. „Kunnen wij u een eind meenemen?” vroeg Blake. „Neen, dank u,” zei ik, „ik blijf nog een poosje hier.” Ik keek hen na terwijl zij in een auto stapten. Goldberger, Blake, Simmonds en Swain. Ik zag dat Swain nog een laatsten blik op het huis wierp, toen wuifde hij mij toe, terwijl de auto den grooten weg opging. Hij gedroeg zich in elk geval kranig. Ik keerde mij om en liep naar het hek; en toen vroeg ik mij plotseling af, wie thans het toezicht op het huis zou houden. Wie bevelen zou geven om al dezen rommel op het grasveld op te ruimen? Wie alles zou verzorgen voor de begrafenis van morgen? Hoe zou Miss Vaughan het kunnen doen nu zij zoo ziek was? Snel een besluit nemend, keerde ik naar het huis terug. Terwijl ik dat deed, zag ik tot mijn verrassing een man aan den zoom van het grasveld verschijnen en op mij toe loopen. Het was Hinman. „Ik was bang dat ik u mis zou loopen zei hij. „Miss Vaughan wenscht u te spreken. Zij is hier heel alleen en heeft hulp noodig.” „Daar dacht ik juist aan,” zei ik, „ik kwam ze haar aanbieden. Is zij beter?” „Ja, veel beter. Ik geloof dat zij de noodzakelijkheid heeft begrepen, dat zij haar zenuwen moet bedwingen. Maar wij moeten nog zeer

voorzichtig zijn.” Ik knikte en volgde hem naar het huis. Toen bleef ik vol verbazing staan, want Miss Vaughan zat op een stoel in de bibliotheek. Zij stond op, toen ik binnen kwam, deed een stap in mijn richting en stak mij de hand toe. „U moet niet te slecht over mij denken, Mr. Lester,” sprak zij. „Ik beloof u dat ik mij beter zal beheerschen”. „U hebt heel wat te verduren gehad,” antwoordde ik. „Ik vind dat u heel dapper zijt geweest. Ik hoop alleen maar dat ik u op een of andere wijze van dienst kan zijn”. „Dank u. Ik ben zeker dat u dit kunt. Latere wij allen gaan zitten, want wij moeten rustig samen praten. Dokter Hinman heeft mij gezegd dat ik een rechtsgeleerde noodig zal hebben”. „Ongetwijfeld,” gaf ik toe. „Uw vaders nalatenschap zal geregeld moeten worden, en dat kan alleen door de rechtbank gebeuren. Bovendien bent u voor de wet nog minderjarig”. „Wilt u mijn rechtskundige raadsman wezen, Mr. Lester?” „Het zal mij een groot voorrecht wezen,” antwoordde ik. „Dan zullen wij dat als afgesproken beschouwen”. „Ja”, gaf ik toe, „dat zullen wij als afgesproken beschouwen”. „Maar ik wil vandaag niet over zaken spreken”, vervolgde zij snel. „Er zijn andere dingen, die dringender zijn. In de eerste plaats moeten wij elkander beter leeren kennen. Waart u niet verbaasd, Mr. Lester, dat ik juist u had uitgekozen om mijn brief te verzenden?” „Ik veronderstel dat het was omdat u niemand anders hadt,” antwoordde ik, haar met eenige verbazing aankijkend omdat zij zoo haastig sprak. De kleur op haar wangen kwam en verdween, en haar oogen schitterden. Ik vroeg mij verbaasd af of zij niet toch hersenontsteking zou krijgen. „Neen,” sprak zij schalks glimlachend, „het was omdat uw gezicht mij beviel, omdat ik wist dat ik u kon vertrouwen. Ik was natuurlijk een oogenblik verschrikt toen u uit een boom op mij neerkeek, en later vroeg ik mij af hoe u daar kwam”. „Och, gewone nieuwsgierigheid,” stamelde ik met een vuurrood gezicht. „Het spijt mij dat ik u heb doen schrikken.” „O, maar dat was heel gelukkig,” sprak zij „en al heel toevallig dat u Mr. Swains patroon was en u hem dadelijk kon bereiken.” „Het heeft hem niet veel geholpen,” zei ik somber, „en het is ermee geëindigd dat Swain nu in de gevangenis zit”. Ik keek toevallig naar haar handen, die in haar schoot gevouwen lagen en elkaar vast omklemd hielden. „In de gevangenis!” fluisterde zij en nu was er geen kleur in haar gezicht. „Vergeef mij, Miss Vaughan,” zei ik haastig. „Dat was wreed van mij. Ik vergat dat u het niet wist”. „Vertel mij ervan,” hijgde zij. „Vertel het mij! Ik kan het niet verdragen. O, dwaze man, hebt ge dan niet gezien — ik trachtte mij te beheerschen — ik probeerde erachter te komen —” Ik greep de handjes, die elkaar omklemden en hield ze vast. „Miss Vaughan,” zei ik, „luister naar mij en geloof dat ik u de heele waarheid vertel. De jury heeft uitspraak gedaan, dat Swain schuldig is aan den dood van uw vader. Als gevolg van deze uitspraak is hij naar de Tombs gebracht. Maar het laatste woord dat hij tot mij zei vóór de mannen hem meenamen, was dat hij onschuldig was en zich niet bezorgd maakte”. „Zeer zeker,” sprak zij haastig, „behoeft hij niet bang te zijn. Maar te denken dat hij in de gevangenis is — verscheurt mij het hart”. „Denk er zoo niet over,” sprak ik. „Hij draagt zijn lot dapper — toen ik hem het laatst zag, glimlachte hij”. „Maar de schande — de smet op zijn naam!” „Die zal er niet zijn, hij zal vrijgesproken worden zonder smet of blaam. Daarvoor zal ik zorgen”. „Maar ik begrijp niet hoe dienaren der wet zich zoo kunnen vergissen”. „Alle bewijzen tegen hem,” zei ik, „waren absoluut toevallig, behalve bij één ding. Hij was in den tuin op den tijd dat de moord werd gepleegd; uw vader had met hem getwist, en het was mogelijk dat hij u en uw vader was gevolgd naar het huis, misschien niet volkomen wetend wat hij deed, en dat een nieuwe twist was ontstaan. Maar dat beteekende niets. Jonge mannen zooals Swain vermoorden — zelfs wanneer zij maar half bij hun positieven zijn — geen oude menschen door ze met een eind gordijnkoord te worgen. De veronderstelling dat Swain dit gedaan zou hebben, zou belachelijk zijn — als er niet één ding was — neen twee dingen”. „Wat zijn die?” vroeg zij snel. „Eén is dat de zakdoek, welken u om zijn pols hadt gebonden, naast uw vaders stoel werd gevonden; maar het was niet daarop dat de jury haar uitspraak deed berusten”. „Wat was dat dan?” „Het was dit. Swain bezwoer plechtig dat hij geen oogenblik gedurende den heelen avond uw vader had aangeraakt”. „Ja, ja — en dat was waar. Hij kon hem niet aangeraakt hebben”.

(Wordt vervolgd).

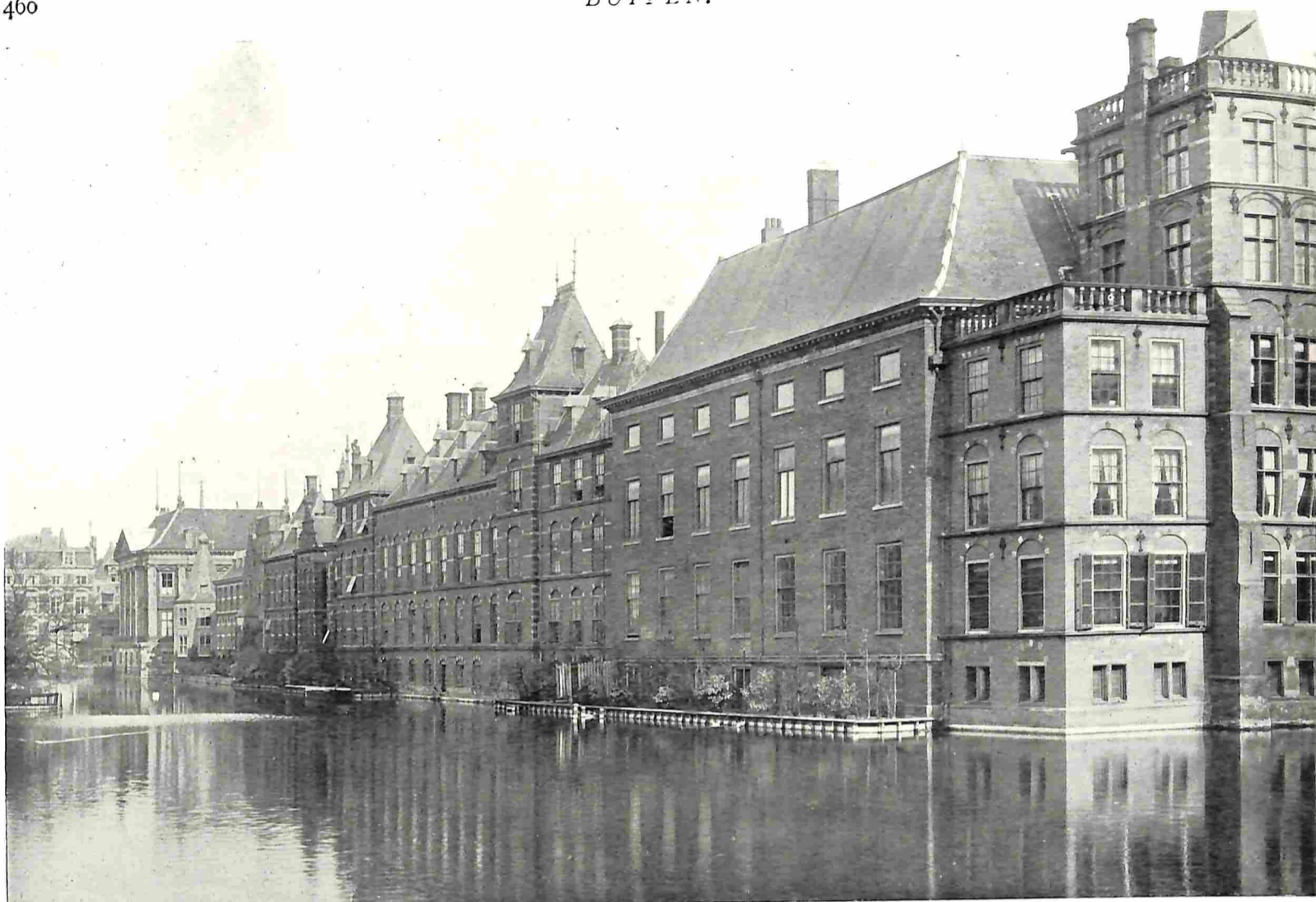

Foto C. Steenbergh.

DE BINNENHOF-GEBOUWEN AAN DEN VIJVER, GEZIEN VAN HET BUITENHOF.
RECHTS: V.M. KWARTIER DER STATEN VAN HOLLAND EN DER STADHOUDERS, THANS BEHUIZING DER EERSTE KAMER.

HET BINNENHOF.

(Vervolg).

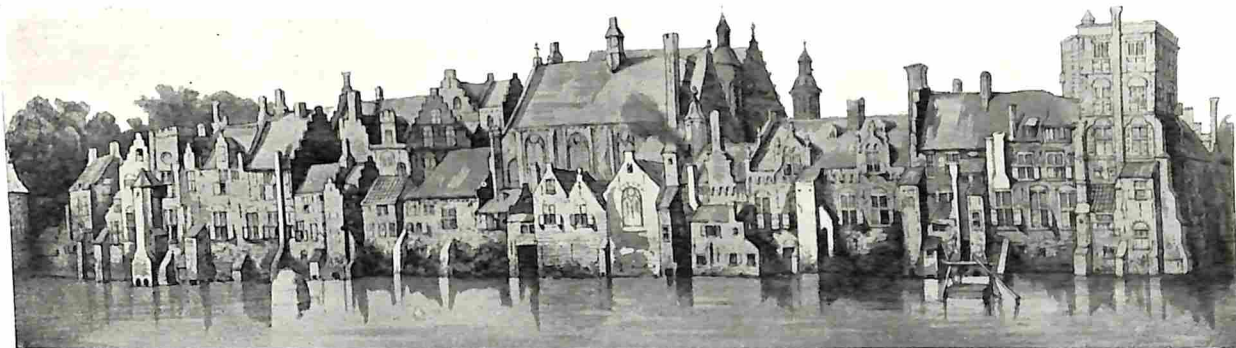
DE BEHUIZING VAN DE EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

OP het oude Binnenhof aan de zijde van den Vijver en tegenover de Tweede Kamer der Staten-Generaal is de andere tak der volksvertegenwoordiging, de Eerste Kamer, gevestigd, in een gebouwen-complex, dat het grootste gedeelte van het vroegere Stadhouderskwartier bevat en begrensd is door het departement van Waterstaat en de groote poort, toegang gevende tot het Buitenhof, de Stadhouderspoort. De Kamer heeft in gebruik de bovenverdiepingen tot en met het venster boven de genoemde poort, maar door het afstaan van drie vertrekken ten behoeve van den Raad van State in 1922 is de door haar bezette ruimte van de eerste verdieping aan de zijde van het Buitenhof beperkt tot de beide torens. Het gebouw, gelegen naast dat van Waterstaat, heeft één verdieping met acht vensters aan den kant van het Binnenhof en twee verdiepingen, ieder eveneens met acht vensters, naar den Vijverkant; het neemt de plaats in van de in 1879 bij de verbouwing van het Binnenhof verdwenen Hofkapel. De Kamer houdt hare vergaderingen in de oude vergaderzaal van de Staten van Holland tijdens de Republiek der Vereenigde Nederlanden. De zaal is gelegen aan de Vijverzijde naast den lagen hoektoren, dagteekenende van 1635, ook wel paviljoen genoemd. Vóórdat in 1652 werd overgegaan tot het bouwen van die zaal, was de ruimte tusschen bedoelden toren en de Hofkapel ingenomen door drie in elkaar loopende woningen, met een eigen gevel naar het Binnenhof. Die woningen bevatten op de bovenverdiepingen woonvertrekken van den Stadhouder, en beneden keukens, offices en kelders 1). In de middelste woning hadden, gelijkvloers met het Binnenhof, de Staten van Holland hunne vergaderzaal. Toen hunne nieuwe zaal werd gebouwd, moesten twee van deze huizen verdwijnen, terwijl het derde, grenzende aan de Hofkapel, thans nog met twee

1) Men houde in het oog, dat gelijkvloers met het Binnenhof aan den achterkant van den Vijver, eerste verdieping is; de kelders aan de zijde van het Binnenhof liggen op den begaan grond aan de Vijverzijde.

vensters uitspringende op het Binnenhof, behouden bleef. In dit laatste huis woonde te dier tijde de Princesse Royale, dochter van den Koning van Engeland Karel I, voor wie het bij hare komst hier te lande in 1642 was ingericht. Na den dood in 1650 van haren gemaal, den Stadhouder Willem II, bleef zij er gevestigd, terwijl haar na de voltooiing van de Statenzaal op haar verzoek in 1660 zelfs eenige kamers aan de zijde van het Buitenhof, welke de Staten tijdens de verbouwing hadden gebruikt, werden afgestaan. Nadat het nieuwe gebouw in gebruik was genomen, werden in den loop der tijden verschillende vertrekken van de oude woning der Prinses in beslag genomen ten behoeve van de griffie der Staten. Het op het Binnenhof uitspringende gedeelte van twee verdiepingen bevat twee groote kamers; die van de eerste verdieping is thans de griffie der Kamer en die van de tweede de bibliotheek. Deze bovenkamer heeft nog een fraai, houten plafond, in den vorm van een kruisgewelf, dat in donkerbruine kleur is geschilderd, waarop de als verguld en zilver geschilderde bloemen krulversieringen goed uitkomen. Het zal dagteekenen van den tijd, toen het kwartier voor de Prinses werd in orde gebracht. Aan de achterzijde, naar den Vijver, heeft het huis drie verdiepingen, elk met vier vensters. Op de tweede verdieping, eerste aan het Binnenhof (zie noot) liggen tegenover de griffie de kamers van den voorzitter, den commies-griffier en den van den kamerbewaarder en concierge. Op deze verdieping bevond zich tegenover de tegenwoordige bibliotheek een ruim, van een balkon voorzien vertrek, met eene houten zoldering in den vorm van een tonggewelf, in denzelfden trant beschilderd als die van de bibliotheek. Bij de verbouwing in 1879 verdween ook deze kamer en werd het plafond opgesteld in het Nederlandsch museum van geschiedenis en kunst te Amsterdam in het Rijksmuseum. Ongeveer zeventig jaren welke toen bouwvallig begon te worden. Zij gevoelden behoefte aan eene ruimere en betere inrichting, aan „eene commodieuser ende aansienlijker plaetse”, zooals zij het

uitdrukten. Eene commissie uit hun midden verkreeg op den 3en October 1651 de opdracht de noodige plannen te maken, die reeds den 3den Februari 1652 teekeningen en eene begroo-ting van kosten aan de vergadering overlegde. Door tusschenkomst van Johan de Witt, destijds nog pensionaris van Dordrecht, werd door den architect Pieter Post, den bouwmeester, met Jacob van Campen, van het Mauritshuis, de Oranje-zaal van het Huis ten Bosch, enz., het plan verbeterd en eene nieuwe teekening gemaakt, waarop reeds den 7den van diezelfde maand het besluit viel om den bouw volgens het nieuwe ontwerp onder toezicht van Post te laten uitvoeren. ☒ De Staten lieten nu in het stadhoudelijk kwartier, dat door den dood van den stadhouder Willem II was vrijgekomen en waarover zij als souverainen der Provincie de beschikking hadden, „omdat het stond in het Hof, dat behoorde tot de Grafelijkheids-Domeinen van het oude Noordholland,” in het gedeelte tusschen den Vijver en de Stadhouderspoort, op de tweede verdieping langs het Buitenhof eene vergaderzaal voor zich inrichten. ☒ Met de Gecommitteerde Raden, het uit 10 leden bestaande uitvoerend college der Staten, die op de eerste verdieping reeds eene kamer in gebruik hadden, betrokken zij verder de geheele verdieping. Gelijkvloers waren sedert het grafelijk tijdperk verschillende ruimten door den financieelen dienst der provincie ingenomen. ☒ Reeds in 1655 was het nieuwe, van baksteen opgetrokken gebouw, lang 31 meter langs den Vijver, diep 16 meter en hoog ruim 24 meter, onder dak. Dat jaartal prijkt dan ook in een eikenhouten medaljon boven de oude, zware eikenhouten toegangsdeur tot de op de eerste verdieping gelegen groote vergaderzaal. ☒ Onder deze zaal, gelijkvloers met het Binnenhof, waren drie vertrekken, alle met geschilderde plafonds, met rijk verguld lofwerk op witten grond, bestemd voor de Gecommitteerde Raden. Het grootste, 11.90 meter in de lengte en 14 meter in de breedte, diende hun voor vergaderzaal. De zitplaatsen waren door eene balustrade afgesloten en opgesteld in het midden der zaal tusschen vier dorische, met vergulde bloemen en geschilderde wijnranken versierde kolommen, die den vloer der groote vergaderzaal schragen. In den westelijken muur was een sierlijke, zwart met goud geschilderde schoorsteen, waarin een schilderij van Jan Lievensz, de arithmetica voorstellende. Na 1795 werden deze vertrekken voor allerlei doeleinden gebruikt, voornamelijk voor archief, waarbij zij van al wat hen sierde, beroofd werden. De vergaderzaal van Gecommitteerden werd, dank zij de krachtig doorgezette, nimmer rustende bemoeiingen van Victor de Stuers, in 1880 gerestaureerd, waarbij het schilderstuk weder in den schoorsteen geplaatst werd en het verguldsel hersteld. He- laas is deze zaal in 1913, met de aangrenzende kamers, welke echter geheel kaal zijn, ingenomen door het departement van Waterstaat, dat er zijn archief heeft overgebracht, zoodat er door de tot aan de zoldering reikende, kort op elkaar geplaatste rijen loketten, van de fraaie inrichting zoo goed als niets meer te zien is. ☒ Keeren wij naar den toestand in 1655 terug. Het ver-

DE BUITENHOF-GEBOUWEN AAN DEN VIJVER, OMSTREEKS 1600.
IN HET MIDDEN DE HOFKAPEL; DAARACHTER DE GROOTE ZAAL.

blijf der Gecommitteerden sloot zich aan bij den lagen toren, waarin de raadpensionaris zijne werkkamer had, welke met een wenteltrap in verbinding stond met de groote vergaderzaal. In den grooten toren waren gelijkvloers de bureelen van 's pensionaris klerken. Alle deze vertrekken zijn door het departement van Waterstaat ingenomen, met uitzondering van een ruime localiteit naast de poort, waarin sedert 1913 het archief der Kamer is geborgen. ☒ De hoofdingang tot het nieuwe gebouw was gelegen in het midden van de oude, in 1639 hernieuwde, kolonnade aan het Binnenhof. Thans wordt hij gebruikt als toegang voor de leden der Provinciale Staten en, wanneer de Kamer vergadert, uitsluitend voor de journalisten, de stenographen en de bezoekers der tribunes. De gang links van de hoofddeur voerde naar de vertrekken der Gecommitteerde Raden, rechts leidt een eikenhouten bordestrap naar eene vestibule, die toegang geeft tot de vergaderzaal, tot de binnengaanderij boven de kolonnade en tot de antichambre. Van die vestibule voert de trap verder naar de binnengaanderij van de tweede verdieping. Op deze gaanderij komt aan de oostzijde de deur uit voor de particuliere tribune, bestemd voor de diplomaten, hooge ambtenaren en geïntroduceerden. Trap en vestibule bevinden zich nog in denzelfden staat als bij de stichting. De zware eikenhouten deur van de groote zaal, waarboven het medaljon met het jaartal 1655, is alleen nog in gebruik, wanneer de Provinciale Staten er vergaderen. ☒ De binnengaanderij op de eerste verdieping boven de kolonnade was gemaakt voor het gemak van de leden afgevaardigden ter Staten-Generaal. Zij toch voerde van de in den westelijken hoek gelegen hoofdtrap van het Stadhoudelijk kwartier, waarin de Staten vergaderden tijdens de verbouwing, langs de vergaderzaal door het kwartier van de Princesse Royale, langs de hofkapel naar de in 1880 gerestaureerde vergaderzaal der Staten-Generaal, gelegen op de eerste verdieping aan het Binnenhof, in het gebouw van het departement van Waterstaat. ☒ Het nieuwe gebouw telde aan den kant van den Vijver zeven vensters, waarvan vijf ter zijde van

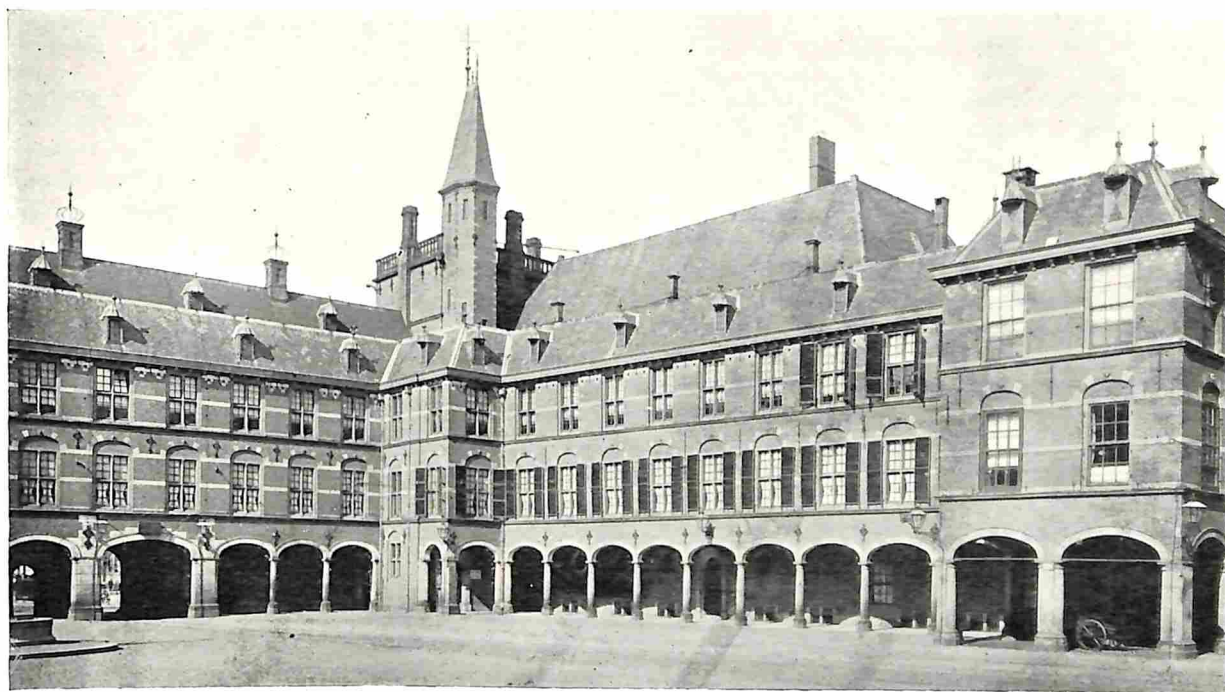

Foto C. Steenbergh.
NOORDWESTELIJKE HOEK VAN HET BINNENHOF, MET HET V.M. STADHOUDERLIJK
KWARTIER, EN HET KWARTIER VAN DE STATEN VAN HOLLAND.

het paviljoen behoorden tot de vergaderzaal en twee tot de Besognekamer, thans de koffiekamer. Boven dit vertrek was de Charterkamer, thans gebruikt tot berging van meubelen, enz. De groote vergaderzaal, thans de vergaderzaal der Eerste Kamer, maakt door hare afmetingen en door haar geschilderd plafond een statigen indruk. Zij is breed 13.80 meter, lang 20.60 meter en hoog 11.65 meter. Zij was smaakvol en rijk ingericht, zooals uit hetgeen thans nog van het oorspronkelijke overig is, gemakkelijk kan worden opgemaakt. De vijf vensters, met wapens beschilderd, waren als schuiframen gemaakt, wat toen eene nieuwigheid was, terwijl boven elk van die vensters kleine vierkante ramen waren aangebracht. Het houten koepelvormig plafond is geschilderd door de Haagsche schilders Andries de Haen en Nicolaas Wielingh. Het is verdeeld in vijftien vakken op drie rijen, waarvan de vier hoekpaneelen en de twee uiterste in den middenboog met blad- en bloemfestoewerk zijn beschilderd. In de overige vakken zijn geschilderde, ovale paneelen; het middelste is echter rond, vertoonende figuren, typen van verschillende volken der aarde, die over den rand van het ovaal belangstellend naar beneden in de zaal kijken. Goed komen de koppen uit tegen een fond van eene eenigszins bewolkte, lichtblauw gehouden lucht. Naarmate zij meer van het middenvak verwijderd zijn, buigen de figuren zich verder over den rand. Zij zijn vol leven, en geestig is die van een roodharigen jongen man, die een been over den rand heeft geslagen om in de zaal af te dalen. De overlevering wil, dat de schilder met die figuur heeft bedoeld onzen grooten antagonist van die dagen, Engeland, dat zich ook hier in onze zaken wil mengen.

De wanden van de zaal zijn in nissen, vijf in de lange, drie in de korte zijde, verdeeld door in den muur gevatte, met verguld lofwerk versierde Corinthische pilasters. In de muren terzijde van de vensters waren in het midden twee monumentale, tot de zoldering reikende schoorsteenen met gebogen, vergulde frontons bekroond, welke nog ongeschonden zijn behouden. In die frontons houdt rechts en links een klimmende leeuw een schild op met het wapen van Holland, een roode klimmende leeuw op gouden veld. In iederen schoorsteen is in rijk betimmerde, zwaar vergulde, in den wand gevatte lijsten, een schilderstuk aangebracht. Dat aan de oostzijde, geschilderd in 1664 door Jan Lievensz, stelt den Oorlog voor, in de gedaante van een geharnasten, woest uitzien Mars, met getrokken zwaard; dat aan de Westzijde den Vrede, eene blonde, jonge vrouw, die eene duif in haren schoot houdt en door jeugdige, uit de wolken nederdalende engeltjes met laurieren bekranst wordt. Eene eerbare Haagsche juffrouw had als model voor deze vredemaagd gezeten en ontving daarvoor van de Staten een geschenk van duizend gulden. Dit schilderij, van Adriaan Hanneman, draagt duidelijk leesbaar het jaar 1669. Uit de data dezer schoorsteenstukken ziet men, dat er verscheidene jaren verliepen, eer de zaal geheel was voltooid en in hare smaakvolle en weelderige inrichting prijkte, waarom zij alom werd geroemd. Er waren nog twee omstandigheden, welke moeilijk op te lossen bezwaren deden rijzen en er mede toe hebben bijgedragen, dat er een tien tot twaalf jaren verliepen, alvorens de vergadering voor goed en permanent in de zaal was geïnstalleerd; het waren de schikking der zitplaatsen en de acoustiek. De Staten vergaderden dan tijdelijk in de zaal

aan den kant van het Buitenhof, die zij gedurende de verbouwing voor hunne bijeenkomsten hadden laten inrichten. Ten slotte werden na eenige jaren in het midden der zaal de geheel banken, tafels en stoelen in het vierkant gezet. Het geheel werd omsloten door eene fraai bewerkte eikenhouten balustrade, met verschillende ingangen, waarvan de deuren van trade, met verschillende hengsels waren voorzien. Rechts en links van den westelijken schoorsteen zat in een gesloten gestoelte een secretaris van staat, terwijl tusschen dezen schoorsteen en den venstermuur een deur was, waarachter een trap, welke naar de zaal van Gecommitteerde Raden voerde. Tegenover deze deur, dus aan de oostzijde, vond men eene thans nog in gebruik zijnde deur, toegang gevende tot de Besognekamer der Staten, waar de commissies uit de Staten vergaderden, daar zulke vergaderingen „besogne" werden genoemd. Eene vergadering van commissies met niet-leden, zooals gezanten, leden van andere Regeeringscolleges, enz. heette „conferentie". Eene andere moeilijkheid, naast die der plaatsing van de gestoelten, leverde de acoustiek op. Al dadelijk bij de eerste opstelling van de modellen der zitplaatsen bleek, dat het gesprokene zeer moeilijk verstaanbaar was door een sterken weergalm. Verschillende proeven werden genomen om dit bezwaar te overwinnen. In 1658 werden

er wandtapijten besteld, welke te Schoonhoven werden gemaakt. Deze zullen in 1662 zijn voltooid, daar dit jaartal erop werd gevonden. Er waren op voorgesteld Italiaansche landschappen met ruïnes en boompartijen. Zij waren afgesloten met een breeden rand, waarop in aansluiting aan de motieven van het plafond, eene balustrade was afgebeeld, waarover verschillende figuren waren geleund, die in de zaal neerzagen. Aan de binnenversiering van het gebouw werd tot in 1672 en aan het dak nog in 1679 gewerkt. Tot de omwenteling van 1795 bleven de Staten onafgebroken in hunne woning. Zij werden toen vervangen door

Foto C. Steenbergh.

GEWELF VAN DE V.M. VERGADERZAAL DER STATEN VAN HOLLAND, THANS DER EERSTE KAMER, MET HET BOVEN DE PUBLIEKE TRIBUNE UITKOMEND GEDEELTE VAN HET SCHOORSTEENSTUK, VOORSTELLEND DE VREDE.

de „Provisioneele Repraesentanten des Volks van Holland," die in hunne eerste vergadering in den avond van den 26sten Januari, in de groote vergaderzaal, onder tal van besluiten ook de vervalverklaring van de Staten van Holland en West-Friesland uitspraken. Na de staatsregeling van 1798 werd de zaal door de Tweede Kamer van de Algemeene constitutioneele vergadering voor hare bijeenkomsten gebruikt. De departementale (oud provinciale) administratie werd toen verlegd naar Delft, de hoofdplaats van het nieuwe departement van de Delf, de hoofdplaats van het nieuwe departement van de Delf, maar na de staatsregeling van 1801 bleef voortduren tot in 1806. In Juni van dat jaar was Lodewijk Napoleon Koning van Holland geworden, die het Binnenhof aanwees voor zijne residentie. De door Willem V gebouwde vleugel van het stadhouderskwartier, in die dagen gewoonlijk voor de Koninklijke woonvertrekken ingericht. De verschillende en werden deels in bestaande Rijkswoningen, deels in nieuw aangekochte huizen ondergebracht. Het departementaal bestuur van Holland verhuisde naar het Oude Hof, het tegenwoordig Koninklijk Paleis aan het Noordeinde. Het door den departementsdienst verlaten Statenkwartier schijnt onbewoond te zijn gebleven. Nadat de residentie des Konings

toen vervangen door de „Provisioneele Repraesentanten des Volks van Holland," die in hunne eerste vergadering in den avond van den 26sten Januari, in de groote vergaderzaal, onder tal van besluiten ook de vervalverklaring van de Staten van Holland en West-Friesland uitspraken. Na de staatsregeling van 1798 werd de zaal door de Tweede Kamer van de Algemeene constitutioneele vergadering voor hare bijeenkomsten gebruikt. De departementale (oud provinciale) administratie werd toen verlegd naar Delft, de hoofdplaats van het nieuwe departement van de Delf, de hoofdplaats van het nieuwe departement van de Delf, maar na de staatsregeling van 1801 bleef voortduren tot in 1806. In Juni van dat jaar was Lodewijk Napoleon Koning van Holland geworden, die het Binnenhof aanwees voor zijne residentie. De door Willem V gebouwde vleugel van het stadhouderskwartier, in die dagen gewoonlijk voor de Koninklijke woonvertrekken ingericht. De verschillende en werden deels in bestaande Rijkswoningen, deels in nieuw aangekochte huizen ondergebracht. Het departementaal bestuur van Holland verhuisde naar het Oude Hof, het tegenwoordig Koninklijk Paleis aan het Noordeinde. Het door den departementsdienst verlaten Statenkwartier schijnt onbewoond te zijn gebleven. Nadat de residentie des Konings

in 1807 naar Utrecht verlegd was, werd het „Paleis op het Binnenhof” in 1808 van de domeinen van de Kroon tot die van het Rijk teruggebracht, onder beheer van den Minister van Financiën, destijds Gogel. Deze stelde in een rapport aan den Koning voor, een groot gedeelte van het Binnenhof, o.a. het voormalige Paleis der Graven, d.i. de vroegere Loterijzaal, thans Grafelijke zaal, wegens bouwvalligheid en ter vermindering van herstellingskosten, af te breken. Aan dit voorstel is geen gevolg gegeven. ☼ Koning Lodewijk bestemde in het begin van 1808 het gewezen Paleis in den Haag voor het „Instituut voor Militaire Kweekelingen”. In September was het Paleis ontruimd en werd het ter dispositie gesteld van den Minister van Oorlog, die in November berichtte aan zijn collega van Financiën, dat voor genoemde kweekelingen van de 3de klasse, geëtablisseed op het Binnenhof, zal moeten worden gebruik gemaakt van de zalen, voormaals geoccupeerd geweest door de gewezen Staten van Holland, beginnende van het Observatorium (den grooten toren) tot aan de Kapel, gelijk mede de Loterijzaal, enz. ☼ Bij het ontruimen van bedoelde zalen

zal wel het een en ander zijn verloren gegaan. Zeker de wandtapijten, welke waarschijnlijk als oud en versleten zijn opgeruimd. Een onderzoek ook nog in Parijs ingesteld omstreeks 1910, waarheen zij, naar Ising onderstelde, zouden vervoerd zijn, bracht ze niet aan het licht.

☼ Men kan dus aannemen, dat het kwartier der Staten van Holland ten dienste van de kweekelingen gebruikt is, te meer nog daar in November van 1809 voor hun toenemend aantal ook een gedeelte van het Binnenhof aan den kant van den Vijver, thans door het Departement van Binnenlandsche Zaken ingenomen, werd afgestaan. Maar reeds in 1810 werd de school opgeheven en het Binnenhof bestemd voor Militair Hospitaal. Het is niet nauwkeurig uit te maken, welk gebruik er, bij deze spoedig

op elkaar volgende veranderingen, van de verschillende localiteiten van het oude kwartier der Staten van Holland is gemaakt. Ising deelt mede, dat in de groote vergaderzaal de lotelingen werden gekeurd. ☼ De zaal herkreëg hare oorspronkelijke bestemming na de bevrijding van de Fransche overheersching in 1813, toen zij weer voor de vergadering der Provinciale Staten werd beschikbaar gesteld. In de benedenlocalen werd het departement van het Grootboek gevestigd, terwijl de Rekenkamer in de zaal van Gecommitteerden vergaderde. Op de bovenverdieping werden archiefstukken van het Rijk opgeborgen tot 1853, toen het Rijksarchief op het Plein, thans het departement van Buitenlandsche Zaken, werd gevestigd.

(Wordt vervolgd).

Z.

DE VREDESPIJP.

ERGENS aan den oever van den geweldigen stroom der prairiën, die Kromme R—, hm-e—, Arkansas heet, verheffen zich drie oeroude boomen, drie verwrongen, verweerde, holle, kromme wilgen. ☼ Hun takken rijzen trotsch en steil omhoog als de vederbossen op de

hoofden der dappere krijgers, wier geest nu en dan in deze stammen komt uitrusten van de vermoeienissen, die het bestaan in de Eeuwige Jachtvelden met zich brengt. ☼ In de schaduw van dit Heilige Woud zat op zekeren dag het geduchte opperhoofd der Auca's, de Blauwe Vos, en wreef het blauwe oog, dat het opperhoofd der Apachen hem geslagen had. Deze laatste stond met fier opgeheven hoofd en de handen in den zak aan den zoom van het Woud, liet den blik met blijkbaar welgevallen op het werk zijner handen rusten, en floot op schellen toon de melodie van „Weine nicht.” Toen hij geëindigd had, opende hij den mond en begon te spreken. ☼ Uit de Openbare Leeszaal had de Sperwer, het onoverwonnen opperhoofd der Apachen, boeken ter leen gehad, geschreven door groote mannen als Cooper, Aimard en Corn. Veth. Hij wist dus hoe het hoorde, want de wijze woorden dezer mannen, vooral de Indianenroman van den laatstgenoemde dezer driemanschap, hadden niet nagelaten indruk op hem te maken, en waren vaster in zijn geest, dan op het vergankelijke papier geprent. ☼ De volgende woorden vloeden over zijn lippen:

„De Wacondah is machtig. Hij ademdeden grooten hoofdman de woorden in, die zijn mond weer uitblaast. De Auca's zijn oude wijven. Hun achterkleinkinderen zullen nog lijden aan hartebons en piependen adem, tengevolge der ijlen de vaart, waarmee hun voorvaderen aan den haal gingen voor de zuigelingen van mijn stam. De Sperwer is de koning der Prairien. Ik ben de Sperwer!” ☼ Op dat oogenblik werd de stilte verbroken door een kreet, die over de vlakte weergalmde: „Keesie!! Eten!!” Het opperhoofd der Auca's stond op en zei, wijzende op een boerenhofstede, die verweg tusschen het geboomte schuilde: „Oef! De stem mijns volks roept mij. De Blauwe Vos moet naar zijn wigwam terugkeeren.” „Als de zon gaat dalen zal

de Sperwer zijn broeder bij den „Zwartten Steen” wachten om den strijdbijl te begraven”, antwoordde het opperhoofd der Apachen. „Ik bedoel vanmiddag, als je gegeten hebt.” „Nou, atjusies, tot zoo dan bij den „Zwartten Steen!” riep de Blauwe Vos, en zijn waardigheid vergetende, rende hij weg in de richting van zijn wigwam, want hij had honger. ☼ ☼ Toen de Blauwe Vos 's middags op het aardappelveld arriveerde, zat de Sperwer met gesloten oogen op den omgekeerden emm—hm-e— op den „Zwartten Steen” en sliep. „Hallo!” riep het opperhoofd der Auca's. „Zwijg, blanke broeder,” antwoordde de Sperwer, die wakker schrok. „Het groote opperhoofd der Apachen luistert naar de stem van Wacondah, den Grooten Geest.” „Sufferd”, schold de Auca, „ik ben geen blanke broeder!” Hij zette zich op de hurken en luisterde aandachtig naar den Apach, die begon te spreken. „De Sperwer is een groot en edelmoedig opperhoofd onder zijn natie. De strijdbijl is lang tusschen den wigwam van den Blauwen Vos en dien van den Sperwer opgegraven geweest. De Wacondah beveelt thans, dat de strijdbijl zoo diep begraven worde, dat noch de stam der Auca's, noch de stam der Apachen haar ooit weer zullen kunnen terugvinden. De Wacondah is machtig! De Sperwer

Foto C. Steenbergh.

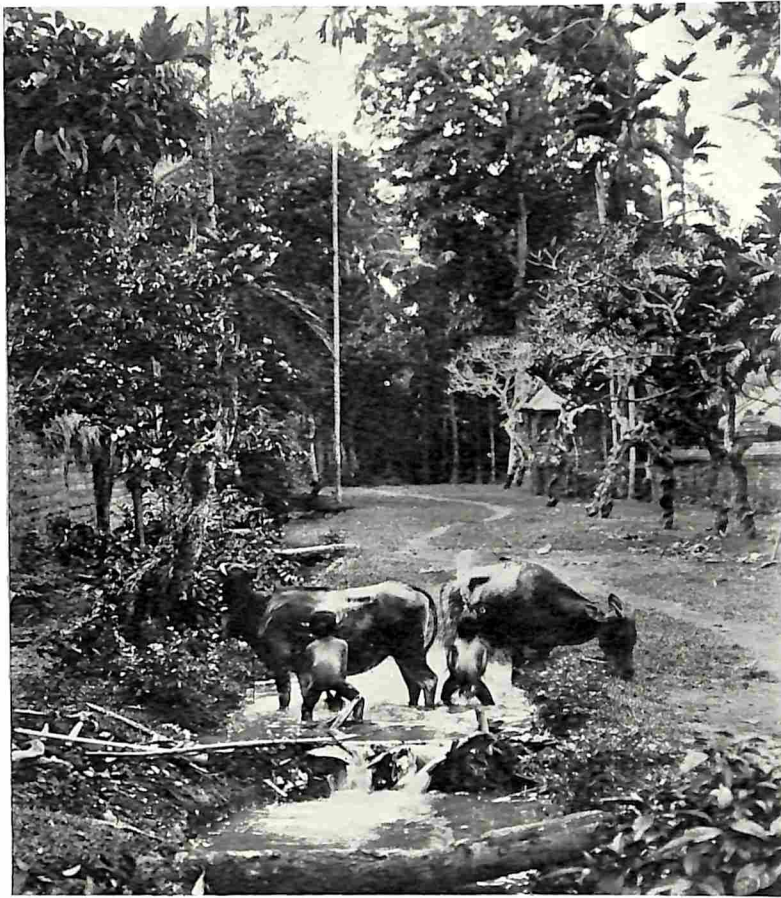
GEWELF VAN DE V.M. VERGADERZAAL DER STATEN VAN HOLLAND, MET HET GEDEELTE, BOVEN DE PUBLIEKE TRIBUNE, VAN HET SCHOORSTEENSTUK, VOORSTELLEND DE OORLOG.

is een edelmoedig krijger met één tong en één hart. Daarom wil hij, dat zijn dappere broeder de Blauwe Vos gelukkig zij. De Wacondah wil, dat zij beiden te zamen de Vredespijp zullen rooken. Het zij zoo! Men geve de kalumet!" De Apach zweeg en beide roode broeders staarden elkaar eenigen tijd aan. Toen verbrak de Sperwer wederom de stilte en zei: „Gossie, da's waar ook! We hebben geen pijp! Nou kan de tomahawk niet begraven worden!" De Blauwe Vos dacht aan zijn blauwe oog, stond op en rende weer naar zijn wigwam. Daar dook hij uit een kast één van Vaders pijpen op, een mooie, een erfstuk, een met een kop, die veel op dien van Toetankhamen leek. Hij greep nog gauw een doosje lucifers en vloog terug naar den Zwarten Steen, er wel zorg voor dragende, dat Moeder 'm niet zag met dat rookgerei. ☼ De Sperwer als overwinnaar zou den eersten trek aan de kalumet doen. De Blauwe Vos hield een brandenden lucifer boven het hoofd van Toetankhamen en de Apach zoog uit alle macht aan het andere einde van de pijp. Toen hij zich licht in het hoofd gezogen had zonder resultaat, nam hij het roer uit den mond, keek in den kop en riep uit: „Stommerd, je hebt de tabak vergeten!" De Blauwe Vos schrok merkbaar. Nou zou die ellendige strijdbijl toch niet onder den grond komen. ☼ De beide geduchte opperhoofden lieten de kin op de borst zakken en peinsden. Hun starrende blik bleef rusten op de aardappelplanten aan hun voeten. En als een bliksemflits schoot dezelfde gedachte door hun brein. ☼ De Sperwer bukde zich, sneed wat aardappelblaadjes af en stopte de pijp. Vervolgens streek de Auca een nieuwen lucifer aan en de Apach deed een paar vervaarlijke halen. Daarna nam de Blauwe Vos Toetankhamen over en deed ook zijn best. Toen spuwde hij. ☼ De Sperwer trok een verontwaardigd gezicht; zoiets had ie nou nog nooit gelezen, zelfs niet in Veth. „Dat mag niet!" zei hij. „'t Is welles!" zei de Blauwe Vos, terwijl hij Toet weer aan zijn rooden broeder gaf. Deze pufte een paar ferme rookwolken in de lucht en spuwde ook. 't Kon niet anders, 't was zoo'n vieze smaak. Cooper en die anderen hadden 't zeker vergeten op te schrijven. ☼ Nadat de kalumet eenige rondjes gedaan had, begon de Blauwe Vos bedenkelijk veel op een bleekgezicht te lijken en van des Sperwers wangen week het rood. Maar de vredespijp moest leeg, anders zou morgen de tomahawk weer gezwaaid worden, en beide stammen verlangden naar den vrede. ☼ De trekjes werden zwakker en zwakker. De Auca zag witter dan wit, de Apach wendde zich af, en met de ongemaakte bevalligheid, den leden van zijn stam eigen, keerde hij den emmer, waarop hij gezeten had, om. „Wat doe je?" vroeg de Blauwe Vos. „De Sperwer spreekt met de geesten zijner vaderen!" antwoordde het geduchte opperhoofd. En vlak daarop klonken vreemde geluiden uit zijn mond. ☼ Ook het gevreesde opperhoofd der Auca's werd het zwaar te moede. Gedurende een minuut of wat werd de doodsche stilte der prairiën door niets anders verbroken dan door de zonderlinge geluiden, die de beide helden als sprekende met hun voorvaderen uitstootten. ☼ Toen kletterde plots Toetankhamen in den emmer en brak. De Blauwe Vos richtte het hoofd op en zeide zacht: „Ik ga naar huis." Even zacht klonk het uit des Sperwers mond: „Ik ook." ☼ Twee geduchte, groote opperhoofden slopen met bleke beschaamde kaken over de dorpels van hun respectievelijke wigwams.

FERD. MEDER.

SAPIS IN DE RIVIER.

S API is de Maleische benaming voor rund. In de tropen is de gewoonte om runderen wanneer ze voor den veldarbeid gebruikt worden, dagelijks een bad te geven, in de meest nabijgelegen rivier. De zorg voor deze dieren, evenals het baden, wordt overgelaten aan kleine jongens, herdersknapen, die van jongs af als het ware met deze dieren opgroeien en er alles van gedaan weten te krijgen. Bijgaand kiekje geeft een landschap in Zuid-Bali weer; de rivier of kali is daar erg ondiep, zoodat de jongens er zich toe moeten bepalen de dieren met water te begieten, hetgeen eenvoudig met de handen geschiedt. Voor het afwrijven daarna wordt hoogstens gebruik gemaakt van een stroowisch. Rund en buffel zijn voor de uitoefening van het landbouwbedrijf onmisbaar. Zonder den veestapel zou het niet mogelijk zijn de uitgestrekte oppervlakten grond op tijd plantklaar te krijgen. Het omploegen van den vooraf met water doordrenkten bodem is een zeer zwaar werk; van paarden wordt voor dit doel in Indië nimmer gebruik gemaakt. Deze zouden in den vochtigen grond te diep inzakken, rund en buffel hebben met hun gespleten hoeven een veel grooter ondersteuningsvlak, bewegen zich derhalve gemakkelijker in het drassige terrein. ☼ 's Morgens om zes uur wordt met het ploegen en eggen begonnen, tot tien uur gewoonlijk; daarna staat de zon te hoog en wordt het te warm voor mensch en dier op het open veld. Na drie uur 's namiddags wordt het werk hervat tot 's avonds vijf of zes uur. Er zijn streken waar tweemaal 's jaars rijst verbouwd wordt en dan nog één keer tweede gewassen. Dit treft men bijv. aan in de Zuid-Kedoe, de dichtstbevolkte streek van Java, waar per K.M². meer menschen wonen dan in Zuid-Holland. Op het eiland Bali wordt als regel één keer rijst verbouwd en daarna mais, tapioca of andere tweede gewassen, waaronder tabak en peulgewassen een voorname plaats innemen. Behalve voor het bewerken van den grond, wordt het rund ook gebruikt als trekdier voor de vrachtkar, om goederen en producten te vervoeren over de grindwegen. De klauwen van de meeste dieren zijn evenwel niet bestand tegen het loopen over verharde wegen, indien dit over eenig-

SAPIS IN DE RIVIER.

zins groote afstanden plaatsvindt. Daarom wordt gebruik gemaakt van sandalen, die de klauwen tegen afslijting en kneuzing beschutten. Meestal worden die sandalen door de bevolking gemaakt van geklopt buffelleer, bij gebrek hieraan ook wel van stroo. In elk geval wordt er veel ellende voor de dieren mede voorkomen. Het beslaan der klauwen van het rund, zooals dit in Britsch-Indië al jaren geschiedt en ook in het Gouvernement Sumatra's Oostkust (Deli), wordt op Java nog slechts sporadisch toegepast. Uit een oogpunt van dierenbescherming zou het echter alleszins aanbeveling verdienen, indien er meer werk van gemaakt werd het klauwbeslag ingang te doen vinden bij de bevolking.

T H.

Een middel tegen de Hondsdolheid.

TOEN in het jaar 1734 zich in Den Haag „en ten platten Lande, en op de publieke Weegen daar omtrent" eenige dolle honden vertoond hadden, verscheen er op 13 April, eene publicatie van het Hof van Holland, waarbij niet alleen verboden werd aan „alle en een iegelijk omme voortaan eenige Honden anders als gemuilband op de gemeene Straaten alhier, of ten platten Lande en de publieke Weegen te laten loopen," maar waarbij tevens bekend gemaakt

werd eene „Remedie, gebruikt by Heike Botes, woonagtig tot Ferwert in Vriesland, en door haar ingegeven aan verscheidene Menschen, die van dolle Honden of andere Beesten gebeeten of gequetst zyn" 1) ☒ Van deze remedie zegt de Publicatie het volgende: „Deselve bestaat uit de navolgende Kruiden, *Wilde Kaarden, Hondscribbe, Wynruit, Averuit, Waalwortel, Steenruit, of anders Duisendblad in de plaats, Huislook, Wilde Kervelpoot, of Drieblad genaamt.* ☒ Van deze Kruiden neemt men min of meer, na dat men de Drank grooter of kleinder gedenkt te maaken, by voorbeeld, men neemt van ieder van deese Kruiden een klein handje vol, en indien een van deese Kruiden mogt manqueeren, dan neemt men van een ander wat meer, bysonder van de wilde Kaarden of Huislook, dan doet men deese Kruiden, groen en vers zijnde, in een Vysel, of, het geen nog beeter is, in een Mortier, en stoot die tot dat 'ereen Sap uitkomt, welk Sap men dan vermengt met soo veel Wynedik, dat men een part Sap, en byna twee parten Wynedik neemt, en het selve wel onder malkander vermengt. Dit dan onder malkander vermengt zynde, sal men de Kruiden en het vermengde Sap door een Doek heen persen, en neemen daar van ses ordinaire Leepels vol, die men dan met een loot fyne Theriakel allengskens daar onder sal vermengen. ☒ Dese Remedie, dusdanig geprepareert, word in twee volgende daagen ingegeven, en wel in dier voegen, dat men des avonds te vooren vaste en geen Spyse gebruike, en dat men daar op des morgens drie Leepels vol, geprepareert als boven gemeld is, kout inneeme, en des anderen daags 's morgens weer op deselve manier nog drie Leepels vol gebruike, na dat men des avonds te vooren insgelijks sal gevast hebben. Na het inneemen des morgens van deese Remedie, mag men wel een soopje Brandewyn, Genever, of Anyswater daar op gebruike, en des middags ook telkens wel maatig eeten. Hier meede eindigt deese cure, soo veel het inwendige betreft: Dog de Wonde self is men gewoon met Wynedik uit te wassen, en suyver te houden, bedekkende die daar na met een Pleister, *Diachylum cum gummi* genaamt. ☒ Indien een Vrouwspersoon gebeeten zynde, deese Remedie sal gebruike, moet niet wel soo veel Theriakel neemen, andersins is het selfde: als meede indien het is voor een jong Mensch of Kind, dan sal men na de jaaren, of gesteldheid der Lichamen, soo wel van het een als het andere minder quantiteit neemen. ☒ Deese selfde Remedie word ook ingegeven aan Koeien, Paarden en Honden, die het voorschreeve ongemak hebben, en wel op die manier, dat men aan de Koeien, een en half loot Theriakel, aan de Paarden een loot, en aan een Windhond een half loot, dog een groote Hond of Dogge ook een loot geeve, andersints het selfde, en daar op aan die Beesten wat zuur Bier, na het innemen van de Remedie, geeve te drinken. ☒ N.B. Deese Remedie word best en met het meeste succes gebruikt voor de neegen dagen van het begin van het ongemak".

MR. C. BAKE.

*J Groot Placaet-Boeck VI. 641.

„OU-TIJDSE" KAAPSCHE HUIZEN.

„M AAR", sê die ou vir mij, toen hij hoor, wat ek maak, „dan moet jij hulle eers so een bietje van ons land en ons mense skrijf". Nu is het niet zoo eenvoudig, om in een paar woorden een indruk te geven van dit land, want, 'als 'ergens,

Foto A. Elliott

OU-TIJDSE KAAPSCHE HUIZEN.
L'ORMARENCE, GROOT DRAKENSTEIN.

dan zijn hier alle uitersten van het gematigde, het middelmatige enz. vertegenwoordigd, en... laten zich gelden ook. Van het leven in Holland is hier oogenschijnlijk niet veel terug te vinden, zowel wat het klimaat betreft — 40° temperatuurverschil tusschen dag en nacht komt b.v. veelvuldig voor — als wat menschen en dieren en allerlei artikelen aangaat. Zoo is het met de menschen en de voorgenoemde artikelen, „wit mensen en gekleurdes", een luxe motorkar, en een „donkie- of een ossewa," een electrisch kookfornuis en een houtvuurtje maar — en dat is waarom je hier komt om te blijven — een land met zon, en een land met mogelijkheden en een toekomst. Een land waar, als je electrische kookfornuis niet wenscht te werken, je je karbonaatjes boven de gloeiende kooltjes van je vuurtje kan roosteren en waar behoefte is aan goed onderlegde en geschoolde jonge krachten, „witmensen", maar dat ook nog in zijn hart een ruw, een *nieuw* land is, waar we nog beginnen met het persoonlijk voornaamwoord *ik*... en, waar het hard en taai vechten kan zijn voor dat *ik* en de gloeiende kooltjes plus karbonaatjes. ☒ Dit is wat onze voor-

Foto A. Elliott.

OU-TIJDSE KAAPSCHE HUIZEN.
„ONVERWACHT", TE WELLINGTON.

ouders hier vonden, het ruwe vrije, onontgonnen, land van de zonen en, waarom ze hier bleven. ☞ Toen, na de komst van de Hugenoten vooral, beschaving hier „so een bietje” kon doordringen en er langzamerhand een geregelder toestand ontstond, bouwden onze voorvaders de eerste „plaatsen” onder Europeesche invloeden, gewijzigd naar de eischen van het land en voor zoover de mogelijkheden het toelieten. De diverse gebouwen, woonhuis, stallen, kelders, (koelhuizen) enz. stonden meestal om een groot binnenhof, het geheel omgeven met een muur. Terwijl de hutten voor het „volk” (kaffers, zoeloe's en later kleurlingen) meestal buiten dezen muur bleven. ☞ In dit nummer zijn een vijftal afbeeldingen opgenomen van eenige van die outijdsche kaapsche woonhuizen in „die bôland” waar de eerste nederzettingen voornamelijk worden gevonden. Gewoonlijk zijn ze gebaseerd op een T of I vormig grondplan. De eetkamer in het midden en woonkamer, slaapkamers, vrijkamer, kombuis en spens (voorraadkamer) op de verschillende vleugels. Met een open „stoep” voor of rondom het huis. Alles ruim en groot met dikke muren, hooge vertrekken en riete daken, ruw, eenvoudig, maar flink en van goede verhoudingen. ☞ Veel vinden we hier nog terug van de oud-Hollandsche huizen. De zware teakhoutdeuren, de ramen met hun kleine ruitjes, de luiken en heel veel constructies en voorwerpen. Vooral de afbeelding van de plaats „L'ormarence” geeft

een mooi voorbeeld, maar je moet het zelf gezien hebben in de prachtige natuur van die bôland met de machtige Grootdrakensteinische bergen op den achtergrond, met zijn groen binnenhof, de groen en gele lemoenboomen (sinaasappels) en zijn bloementuin. En je moet de oranje „naartjes” geproefd hebben, op de stoep of in de groote koele kamers geslapen hebben met den geur van oranjebloesem, overal, om een goeden indruk te krijgen en... om een halve mijl verderop het ruwe zilverbrandeveld op ontginning te zien wachten. ☞ In L'ormarence vindt men ook nog de oude vloer van heilbak-

ken, groote roode onverglaasde tegels die ook zooveel in onze oud-Hollandsche huizen voorkomen. Het riet der daken is niet dat wat in Holland gebruikt wordt en hetwelk hier „fluitjes riet” genoemd wordt, maar een soort die meer gelijkt op de biezen welke de stoelenmatter gebruikt en die een mooi zwart glanzend dak geeft, dat jarenlang dienst doet. Veelal na de regenmaanden (de winter die meer dagen met zon heeft als de Hollandsche zomer) is het geheel of gedeeltelijk met gras begroeit, wat met de witte muren en de zwarte rietplekken het goede effect nog verhoogt. ☞ De „wijnkelders” zijn slechts een paar voet in den grond, maar door de dikke muren en rieten daken beantwoorden zij toch volkomen aan hun doel.

Onrustvriër, Mei 1923.

FRED. M. BONGERS.

MONUMENTUM RENATUM.

EEN MOOIE GEVEL TE VENLO.

BIJ de beschouwing van de voorplaat in dit nummer, een afbeelding van het herboren Venlosche monument in de groote Kerkstraat, dat zich zoo onderscheidt door evenredige en strak doorgevoerde gevelversiering, moeten wij vooral op het stichtingsjaar 1588 letten, om de omstandigheden, waaronder het ge-

sticht werd. Venlo was destijds eene omhoogstrevende Maasstad met veel handel en schipperij. Leden der families van Lom, de Laet, Goris, Vogelsanck, Moeitz, van Oeijen, Hoeufft, Cremer anders gezegd Mercator, van Ruweel genant Ingen Housz zetelden op het stadhuis als stadsregeerders. Zij verdeelden de ambten onderling. Zij moesten ook een beter verblijf voor den magistraat hebben en bouwden spoedig daarna het prachtige stadhuis, in „Buiten” No. 30 d.d. 28 Juli 1923 beschreven. ☞ Maar de stad van Valuas had ook het ongeluk vesting te zijn en dat bezorgde haar veel leed bij veel roem. Men vocht vooral in den tachtigjarigen worstelstrijd met den Spanjaard heftig om het bezit der de Maas beheerschede steden. Venlo was ook de eenige stad van het Geldersche Overkwartier, die in 1579 tot de Unie van Utrecht toegetreden was, Staatsch garnizoen ingenomen had en niet onder Spaansch gezag wilde staan, alhoewel de Spaansche Koning het versleten en verouderde stapelrecht vernieuwd had. Daardoor was het als een twistappel, geworpen tusschen de oorlogvoerende partijen. Parma nam in 1586 na hevigen strijd de stad weer in. Wij zullen de lezers niet vermoeien met het „va et vient” der opvolgende belegeringen, bestuurswisselingen, met de mislukte pogingen van Prins Maurits, om Venlo weer „inne te krijgen” — maar er op wijzen, dat in de vroeger zoo rustige stad door

een draaier een uitvinding op oorlogsgebied gedaan werd, die eene omwenteling in de belegeringswijze bracht, terwijl ze Venlo zelf ten gronde richtte. De draaier woonde op het Helschriksel tegenover de Sint Jacobskerk. Hij had een hollen kogel gemaakt met zundgat, vulde dien met buskruit. De kogel of bom werd in een mortier gelegd, de lont in het zundgat aangestoken, de bom de lucht in gejaagd; zij barstte daar onder vreeselijk geraas. De werpbom was uitgevonden. De bommen werden 't eerst bij de belegering van Wachten-donk gebruikt, waar ze veel schrik brachten. Tijdens het bezoek van den jongen hertog van Kleef

aan Venlo werden, onder een banket op het stadhuis, verscheidene de lucht ingeschoten. Een ervan viel op het dak van een huis bij de Oude Markt, zegt Keuller blz. 98. en stak dit in brand. In den ouden tijd vond men nog vele houten gevels in de stad en nog meer stroodaken; daardoor verteerden de vlammen binnen weinige uren een derde der stad of zooals anderen zeggen de helft. Overal was gejammer. De oude chroniekschrijver zegt: „De Voorzienigheid wilde de stad, voorwaar, straffen wegens de uitvinding van zaken, die droevige verwoesting en jammer te weeg brengen”. ☞ Nu is het niet gewaagd te veronderstellen, dat ook de Kerkstraat bij dien fellen algemeenen brand zeer leed en het huis van een der regeeringsfamiliën, denklijk de Ruweels genant Ingen housz vernielde, dat kort daarna herbouwd werd. Want in den omtrek vond men in den bodem overal brandsporen. Verschillende families voeren echter de lylie, die in het mannelijk wapen in den gevel voorkomt, maar de bewering, dat het door de Vogelsancks gesticht is wordt weersproken door het feit, dat deze wel een lylie voeren, maar daarbij ook enkele vogeltjes 't ook zij, het vroeg renaissance huis is door een bekwaam bouwmeester uit een ruime beurs gebouwd, hoogopgaand met kloek aangewezen verdeling. Het bovengenoemd wapen in het midden der tweede verdieping in harden zandsteen uitgevoerd, de borstbeelden van den stichter en zijn vrouw,

Foto A. Elliot.

OU-TIJDSE KAAPSCHE HUIZEN.
RHEEZICHT TE KAAPSTAD.

Foto A. Elliott.

OU-TIJDSE KAAPSCHE HUIZEN.
MORGENSTER, TE SOMERSET-WEST.

zoals het volk zegt, op de derde en de omljste leeuwenkoppen op de vierde, hoog in den gevel, brengen leven in 't met vensters onder korbogen gevulde groote gevelvlak; de ramen zijn kruisramen; de verdiepingen zijn door profiellijsten scherp gescheiden. Het geheel doet aangenaam aan. Het was een voornaam heerenhuis. ☞ Maar de geslachten stierven uit; hun roem en geluk was vergaan; zelfs het wapen kon hun naam niet bewaren. Het sterke huis streed met den tijd, lang, wel twee eeuwen, maar won 't niet. In het begin der vorige eeuw in den Franschen tijd was het in twee woningen verdeeld. Het was te groot voor één burgergezin, en verkeerde in een toestand van langzaam voortschrijdend verval. De *rechter* helft werd toen bewoond door zekeren Theelen, dien het niet voor den wind ging. Alles, wat er in het huis goed was, zelfs de pomp, brak hij er uit en verkocht het. Een ander volgde en lapte het huis weer op, zoo goed dat ging. Na dezen kwam een graanhandelaar en betrok het, en veranderde het inwendig. Dan kwam een goud- of edelsmid er in wonen, dan een kapelaan, en na nog eenige wisselingen een bakker, onder wien de hoog-noodige restauratie tot stand kwam. De *linker* helft had het beter getroffen; ze bleef zeer lang in één hand. ☞ De familie Schreurs begreep de waarde van het huis als monument en gaf zich veel moeite voor de restauratie. En deze kwam eindelijk tot stand met subsidie van Rijk, provincie en gemeente, in 1922. ☞ Het Venlosche huis, in felbewogen tijden in glorie geboren, verkleurde, verloor zijn glans en zakte af tot gewone burgerwoning vol ongerief, waarin de nering hoofdzaak was — maar het wilde zijn schoonheid en zijn adel, die de eerste bouwmeester er ingelegd had, weer terug hebben. Wijze mensen hielpen het daarmee. Zijn uiterlijk schoon voegde men te zamen met de eischen van den tegenwoordigen tijd en de behoefte der bewoners. ☞ En thans handhaaft het de oude herinneringen en tevens den roem van den Venloschen koek in een passend opschrift en zorgt voor belangstellend bezoek, dat ook de zoetigheid niet versmaadt.

A. F. VAN BEURDEN.

Van Menschen en Dieren

27) door G. D. ROBERTS.

„Ik heb mijn plan vastgesteld,” ging zij voort. „En rijd nu alsjeblieft meteen door naar Mr. Parker, Jim. Ik zit hier te bevriezen”. „Welnu,” zei Jim, „als je je zoo vast hebt voorgenomen

niet met de diligence te gaan, Melissa, zal ik je zelf brengen. Ik denk dat mijn oude grijze knol je door sneeuwhoopen zal brengen, waar geen van Parker's paarden doorheen komt”. „Ik heb gezegd, dat ik *alleen* ga!” antwoordde Melissa, die een beetje zenuwachtig begon te worden door al dat gepraat. Toen had zij spijt van haar onbeleefdheid en werd wat vriendelijker. „Neem me niet kwalijk Jim,” vervolgde zij. „Ik wou niet kwaad tegen je spreken. Het is heel erg vriendelijk van je, dat je dien heelen langen weg met me mee wilt gaan. Maar ik mag het niet toelaten. In de eerste plaats zouden vader en moeder, die weten hoe vaak ik 's zomers en 's winters alleen die rit gemaakt heb, 't gek vinden. Ze zouden denken, dat de stad een ander mensch van me gemaakt had, of dat ik vergeten was dat ik een pioniersdochter ben en airs ging aannemen. En ten tweede zouden ze je niet *kunnen* laten teruggaan als je me zoo ver gebracht had. Dan *moesten* ze je te logeeren vragen. En het is Kertsmsis, Jim!” voegde zij er met ontroerde stem bij, alsof zij hem smeeken wou haar niet verkeerd te begrijpen of zich beleedigd te gevoelen. „Ik ben nu in zes

maanden niet bij ze geweest. En ik wil ze heelemaal voor mijzelf alleen hebben, begrijp je?” ☞ Terwijl Melissa sprak, had Jim zijn gebuilde kaken onder de stroo-keurige snor ontevreden op elkaar geklemd gehouden, maar bij de slotwoorden kreeg zijn gezicht een heel andere uitdrukking. In zijn groot lichaam woonde een gevoelig hart, dat vlug van begrip was. En hij begreep haar wensch des te beter, omdat hij wist hoe hij er naar hunkerde *haar* heelemaal voor hemzelf alleen te hebben. Hij gaf dus onmiddellijk toe, maar met een zeker voorbehoud, die hij zich wel wachtte het meisje te laten vermoeden. ☞ „Ik denk, dat we je maar zullen moeten laten gaan, Melissa”, zei hij lachend. „Je hebt er altijd een handje van gehad je zin door te drijven”. „Nu”, riep Bird uit, eensdeels bang bij de gedachte, dat Melissa den tocht alleen zou ondernemen, anderdeels opgetogen over haar weigering zich door Jim Wright te laten begeleiden. „Ik zeg maar, dat als ik vrij was, ik niet zoo gauw gezwicht zou zijn, Jim. Het hoort niet, dat ze alleen gaat. Ik heb grooten lust mijn heelen Kerst-omzet er aan te geven en haar zelf te brengen”. ☞ Melissa stond op het punt hem een scherp antwoord te geven, maar zij veranderde van gedachten. „Ik weet, dat je de zaken er aan zoudt geven, Walter,” zei ze goedig, „als ik werkelijk je hulp *noodig* had. Maar ik zou nooit en onder geen omstandigheden toestaan, dat je je oude

Foto A. Elliott.

OU-TIJDSE KAAPSCHE HUIZEN.
„RHONE,” GROOT DRAKENSTEIN.

moeder op Kerstmis alleen liet. En laten we er nu niet langer over praten met al die gekheid. Ik verzeker jelui, dat Fredericton niets anders aan mij veranderd heeft dan mijn kleeren. Ik ben nog hetzelfde pionierskind, dat ik altijd geweest ben."

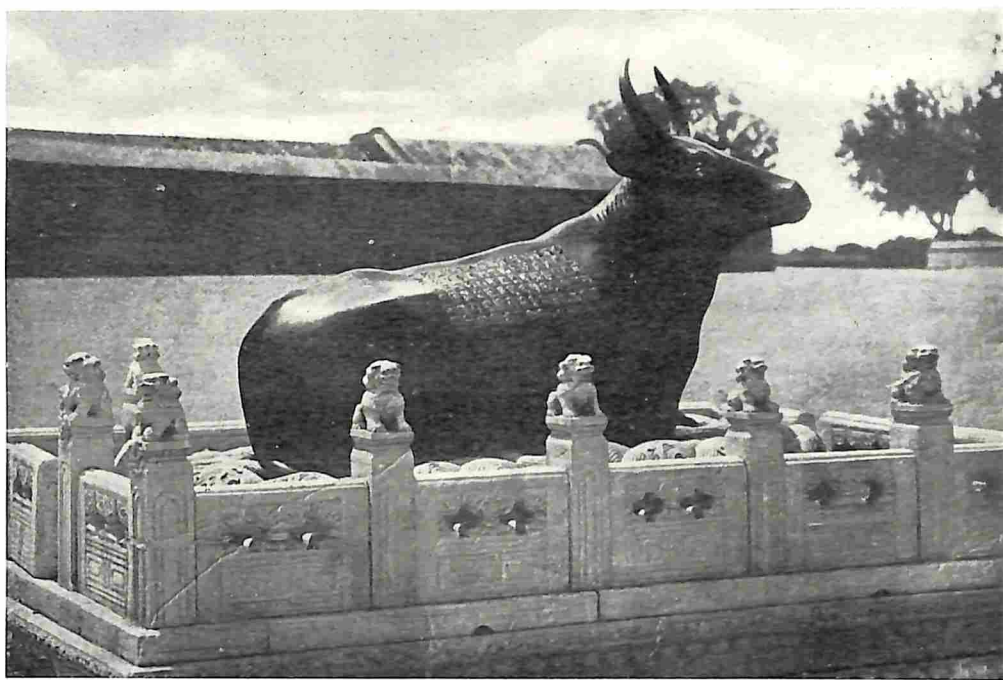
II.

☞ Het was even vóór éenen toen Melissa met de oude roode bak-slee en Parker's stevigen vos uit Tin Kettle vertrok. Het was bar koud, maar helder en vast weer; en ofschoon iedereen haar gewaarschuwd had, dat ze last zou krijgen met den ongelijken, dik onder de sneeuw bedolven weg, maakte ze zich in 't minst niet ongerust. Ze wist, dat de maan spoedig na zonsondergang zou opkomen, zoodat haar reis niet door duisternis bemoeilijkt zou worden. En het kon haar niet schelen hoe laat zij zou aankomen. Haar eenige gedachte was, dat ze wou aankomen. Op den vloer van de slede lagen gloeiende steenen, stevig ingepakt om te zorgen, dat haar voeten niet bevroren, en zij had haar stads-voetbekleding verwisseld voor twee paar eigen-gebreide wollen kousen en zachte moccasins van eland-huid, buigzaam als handschoenen. Met twee been-dekens en een zware gevoerde berenhuid had zij niets te vreezen van de kou, en het zuivere, jonge bloed stroomde warm en levendig door haar aderen. In haar koffer en haar pakjes waren heel wat aardige dingetjes voor haar vader en moeder en voor haar geduldig zustertje Meg, die al langer dan een jaar niet uit haar bed was geweest. Ze verlangde er vurig naar, Meg's

vermoeide grijze oogen weer eens te zien schitteren, het magere kleine gezichtje te zien verhelderen bij het losknoopen der pakjes. Melissa had ieder stuk afzonderlijk stevig verpakt, en om de opgewondenheid zoo lang mogelijk te laten duren, had zij zich voorgenomen het gebruik van een schaar absoluut te verbieden. ☞ Geheel in beslag genomen door die huiselijk-vriendelijke gedachten, leken de eerste vijf mijlen van haar reis Melissa erg kort toe, schoon zijzóólangzaam vooruit kwam, dat ze anderhalf uur van den

korten winter-achtermiddag in beslag namen. Tot zoo ver was er nog een flauw slede-spoor geweest, want hier en daar was er wel eens een slede of een lading brandhout, die uit den een of anderen zijweg was gekomen, overheen gegaan. Maar waar de weg Ford's Brook kruiste, op vijf mijl van het dorp, verdwenen die sporen heelemaal. Tusschen de beide halfvervalven paaltjeslijnen liep de weg, door niets aangeduid, begraven onder gladde, vlakke sneeuw en op sommige punten onder geweldige sneeuwwhoopen. Melissa moest uit haar gepeins ontwaken en met zorg en voorzichtigheid mennen, soms den geduldigen vos zijn zin gevend, soms hem helpend, als hij door een onvermijdbare sneeuwwhooping waadde. Zij had leeren zien in de sneeuw en door dan eens rechts, dan weer vèr links uit te wijken, gelukte het haar de beide ongelukken te vermijden die ze het meest te vreezen had — om te vallen of in een sneeuwwhoop te blijven steken. Maar zij kwam zóó langzaam en zóó moeilijk vooruit, dat ze al gauw blij was, dat ze een pakje sandwiches had meegenomen. Het zou vast al tamelijk laat in den avond zijn éér ze County Line zou bereiken. ☞ Melissa kon goed met paarden omgaan en zij wist hoe zij de krachten van het dier het best kon sparen. Van tijd tot tijd bleef ze stilstaan om het trouwe beest op adem te laten komen. En eens, toen ze merkte, dat het hevig zweette, stapte ze uit de slee en dekte het met een deken toe en liet het een klein kwartier rusten. Wel is waar bleek de reis moeilijker te zijn dan ze verwacht had; maar in plaats daardoor afgeschrikt te worden, vond haar dappere aard daarin een bijzonder genoegen.

☞ Toen de korte winter-achtermiddag begon te eindigen in een onbeschrijfelijke kleurenmengeling van bleek lavendel en barnsteen en paars, die zich uitstreckte over de stille vlakten, bemerkte Melissa een menschelijk wezen, dat ver vóór haar uit door de sneeuw ploeterde. Het was een man — en nog wel een man, die bijna niet voort kon, zooals ze spoedig zag. Hij was blijkbaar op den weg gekomen van een smal zijpad af, dat zij juist voorbij ging. Ja, daar waren zijn voetsporen. Aan zijn schokkende, neerhangende schouders zag men duidelijk, dat hij bijna uitgeput was; en Melissa's snel opgewekt medelijden dacht er alleen aan hem te helpen, zonder om zichzelf te denken. Hij had blijkbaar haar nadering niet bemerkt alvorens zij dicht achter hem was. Toen riep zij hem toe: „Stapt u maar in mijn slee, mijnheer, dan kunt u een eindje meerijden. Ik zie, dat u erg vermoeid bent". ☞ Bij het geluid van haar stem, keerde de man zijn hoofd om. Toen ze zijn gezicht zag, kromp Melissa's hart ineens van schrik. Er was iets vreeselijks — iets dat ze niet begreep — in den blik dien hij op haar wierp. Maar zij had den echten waren moed, en zij dwong zich alleen te letten op het uitgeputte, ingevallen gezicht, de door vermoeidheid diep in de kassen gezonken oogen. De man antwoordde niet, maar liep struikelend opzij, greep wanhopig den rand der slede vast en liet zich half slepend, half vallend in den bak rollen. Hij kwam niet op de zitplaats terecht, maar viel als een levenlooze massa op den bodem naast Melissa's voeten. Melissa dekte hem dicht met eenige der dekens, alsof

DE KOPEREN OS BIJ HET KEIZERLIJK ZOMERPALEIS TE PEKING.

hij een kind was, en reed verder, ietwat ongerust, maar kalm, in het bewustzijn dat zij het eenige gedaan had wat zij onder deze omstandigheden had mogen doen. ☞ Na zoowat een half uur, toen het maanlicht begon lange zwarte schaduwten te werpen over den witten weg, trok de man zich plotseeling op naar de zitplaats naast Melissa, en streek de verwarde lokken uit zijn oogen en van zijn voorhoofd. Aanvankelijk keek hij om zich heen en voor zich uit, alsof hij een herkenningsteeken zocht, en nam niet meer notitie van Melissa dan of ze een

houten pop was. Ten slotte wendde hij zich tot haar, zoo plotseeling, dat haar hart bijna stil stond van schrik, en vroeg heesch: „Heb je sterken drank bij je?" ☞ Een oogenblik wachtte zij met antwoorden, uit vrees dat haar stem zou trillen. Toen zei ze vriendelijk: „O, ik had u eigenlijk al eerder iets moeten aanbieden, omdat u zoo vreeselijk uitgeput bent. Neen, sterken drank heb ik niet — dat neemt een meisje meestal niet mee!" En zij lachte prettig. „Maar ik heb een flesch koffie, die warm geweest is, en wat flinke, groote sandwiches". ☞ Toen zij het lunchmandje onder de dekens uit haalde, greep de man begeerig naar de flesch, dronk ze tot den laatsten droppel leeg en wierp ze toen weg. Toen viel hij als een wolf op de sandwiches aan. ☞ Een zekere minachting kwam Melissa's moed te hulp. „Ik vind, dat u ook wat voor mij moest overlaten!" zei ze streng. „We hebben nog een heelen weg af te leggen, en het is best mogelijk, dat ik zelf honger krijg. U moest u wat meer beheerschen en trachten op te treden zooals het een fatsoenlijk mensch betaamt". ☞ De man hield een oogenblik op met eten en keek haar grimmig aan. Zij voelde zijn blik op zich rusten, maar schijnbaar was al haar aandacht gevestigd op de moeilijkheid het paard door een lastige sneeuwwhooping te leiden. De man hervatte zijn maaltijd, steeds zwijgend, maar nu wat langzamer etend, tot er nog maar drie sandwiches over waren. Die wikkeld hij weer voorzichtig in het papier en stak het pakje toen in zijn eigen zak.

(Wordt vervolgd).